

แบบบันทึกองค์ความรู้

ชื่อความรู้ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสู่สถาบันการเงินชุมชน
ชื่อ - สกุล นางสาวบุญญพัตรา โคตรสงครามสิน
ตำแหน่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
สังกัด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้สะดวก ๐๖๖ ๑๕๓๒๙๕๑
เป็นการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับ การบริหารจัดการกลุ่ม และ เงินทุนชุมชนในหมู่บ้าน

เกริ่นนำ

กรมการพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการบริการจัดการชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืนด้วยวิสัยทัศน์ “เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี ๒๕๖๔” ตลอดปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ โดยมียุทธศาสตร์ในเสริมสร้างทุนชุมชน ให้มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาล โดยพัฒนาระบบการจัดการและการเข้าถึงแหล่งทุนชุมชน

เรื่องเล่า

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหินเหล็กไฟ หมู่ที่ ๒ ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร เป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ เป็นการรวมกลุ่มของคนในชุมชนบ้านหินเหล็กไฟ หมู่ที่ ๒ ก่อตั้งเมื่อ ปี ๒๕๓๘ มีสมาชิกเริ่มก่อตั้งครั้งแรก จำนวน ๒๙ คน ปัจจุบันมีสมาชิก จำนวน ๑๒๙ คน มีเงินสะสมสะสม จำนวน ๒,๕๓๕,๕๗๔ บาท มีกิจกรรม การให้กู้ยืม มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี เพื่อชี้แจงและรายงานผลการดำเนินงานของกลุ่มให้สมาชิกทราบ รวมทั้งมีการจ่ายเงินปันผล เฉลี่ยคืนแก่สมาชิกเป็นประจำทุกปี ซึ่งนับได้ว่ากลุ่ม ๆ เป็นกองทุนการเงินที่เข้มแข็งของชุมชนในระดับหนึ่ง ที่สำคัญไม่ไปตามกระแสที่ปรับเปลี่ยนชื่อกลุ่มดำเนินการ โดยคนในชุมชนเพื่อชุมชน

พัฒนากรผู้รับผิดชอบงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตระดับอำเภอ ในฐานะทีมตรวจสอบคุณภาพ ได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดังกล่าว และปัญหาที่พบ คือการดำเนินงานไม่เป็นไปตามรูปแบบที่กรมการพัฒนาชุมชน จึงได้ทำแผนการปฏิบัติงานในการที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ได้รับการปรับเปลี่ยน โดยให้คณะกรรมการอบรมทำความเข้าใจการจัดทำบัญชี และการจัดทำงบการเงินต่าง ๆ และเพื่อให้การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์มีความเข้มแข็งสามารถเป็นกองทุนการเงินของชุมชนที่มีประสิทธิภาพ สามารถจะพัฒนาให้เป็นสถาบันการเงินที่เข้มแข็งได้ มีแนวทางดำเนินการ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- ๑) จัดทำแผนปฏิบัติการฟื้นฟูกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- ๒) จัดประชุมสมาชิก/คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อทบทวนความรู้ ความเข้าใจการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- ๓) ให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจัดทำแผนพัฒนาฟื้นฟูกิจกรรม กิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทางการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- ๔) ดำเนินการ กลุ่มให้เป็นไปตามแนวทางกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีหลักฐานอ้างอิงและสามารถตรวจสอบได้
- ๕) สรุปและประกาศผลการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ/ข้อพึงระวัง

- ๑) แสวงหาความรู้ มีการวางแผนการทำงาน มุ่งมั่นในการพัฒนา
- ๒) ปรึกษาหารือ ติดตามตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ

บันทึกขุมความรู้ (Knowledge Assets)

๑) ด้านการก่อเกิดของกลุ่ม เกิดจาก

- (๑) หลักการพึ่งตนเอง โดยส่งเสริมให้สมาชิก มีการประหยัด และอดออม
- (๒) หลักคุณธรรม โดยปลูกฝังให้สมาชิกมีคุณลักษณะ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจความไว้วางใจซึ่งกันและกัน
- (๓) หลักการมีส่วนร่วมของสมาชิก โดยให้สมาชิกมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมบำรุงรักษา ร่วมแรง วัสดุและเงินทุน
- (๔) หลักประชาธิปไตย โดยเน้นให้สมาชิกเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น

๒) ด้านสังคม

การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด คิดสิ่งใหม่ๆ ส่งผลให้เกิดการเอื้ออาทร แบ่งปัน การดูแลซึ่งกันและกันและมีสวัสดิการชุมชน

๓) ด้านการเมือง

สมาชิกได้ดำเนินการตามวิถีประชาธิปไตย ที่ให้ยึดเสียงข้างมากในการบริหารงานของกลุ่ม

๔) การเรียนรู้ในชุมชน

ชุมชนเรียนรู้จากปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน จากการที่ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้ ต้องกู้เงินนอกระบบทำให้ต้องเสียดอกเบี้ยสูง ทำให้ชุมชนเกิดแนวคิดแก้ปัญหา โดยการใช้ทุนชุมชน เพื่อให้ชาวบ้านได้มีที่ฝากเงินและกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำ เกิดกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่ม นำมาสู่การแก้ไขระเบียบที่เอื้อต่อการทำงานของกลุ่มและมีการจัดทำสัญญาเงินกู้ มีการเผยแพร่ความรู้ให้แก่สมาชิก โดยการให้ข้อมูลข่าวสารให้สมาชิกทราบ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกเป็นประจำทุกเดือน ในวันส่งเงินสัจจะ และสมาชิกมีความมั่นใจในความมั่นคงของกลุ่มและสมัครเป็นสมาชิกเพิ่มมากขึ้น

๕) อื่นๆ

- (๑) โดยการสร้างและขยายเครือข่ายการทำงาน โดยให้แต่ละหมู่บ้านเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย และส่งตัวแทนเข้าร่วมเป็นกรรมการ
- (๒) มีการอบรมให้ความรู้แก่เครือข่าย
- (๓) ใช้สถานที่ของกลุ่มฯ เป็นสถานที่ศึกษาดูงาน
- (๔) กระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นตลอดเวลาจากการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ประสพการณ์และจากการศึกษาดูงานกลุ่มๆ ที่ประสบผลสำเร็จ

แก่นความรู้ (Core Competency)

- เสริมสร้างการบริหารจัดการกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้พลังชุมชนในการพัฒนาชุมชน
- กระตุ้นความคิดแก่คณะกรรมการกลุ่ม/สมาชิก/ผู้นำชุมชน ภายใต้หลักการมีส่วนร่วม
- ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน โดยการให้คำปรึกษา แนะนำ การติดตามเยี่ยมเยียน

กลยุทธ์ในการทำงาน

- รับทราบข้อมูล ศึกษาปัญหา
- วิเคราะห์และศึกษาความพร้อมและความเข้มแข็งของชุมชน
  - กระตุ้นความคิดแก่คณะกรรมการกลุ่มฯ/ผู้นำชุมชน และสนับสนุนเวทีพูดคุยสู่สมาชิก และประชาชนในพื้นที่
  - สนับสนุนการจัดประชุม เพื่อทำความเข้าใจในการดำเนินงาน
  - สนับสนุนการจัดเวที เพื่อค้นหาศักยภาพและร่วมทำแผนงาน

- ส่งเสริมสนับสนุนชุมชน โดยให้คำปรึกษา สนับสนุนแผนงาน/โครงการ

ผลสำเร็จของงาน

๑. กลุ่มออมทรัพย์ฯ ปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานการบริหารจัดการกลุ่มฯ ให้สมาชิกและประชาชนในหมู่บ้านได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกุ่มและสนใจสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเพิ่มขึ้น

๒. คณะกรรมการสามารถมีเงินให้กับสมาชิกกู้ยืมไปประกอบอาชีพและบรรเทาความเดือดร้อนของครัวเรือนได้อย่างเพียงพอ

๓. กลุ่ม มีแนวทางในการพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็ง มีการบริหารจัดการที่ดี พัฒนากลุ่มให้เข้มแข็งนำไปสู่การเป็นสถาบันการเงินชุมชน

๔. สมาชิก/กลุ่มองค์กรในหมู่บ้าน/ชุมชน มีทุนในการต่อยอดประกอบอาชีพและอาชีพเสริมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหา/อุปสรรค

๑. สมาชิกส่วนมากไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น ไม่อยากเป็นคณะกรรมการ จึงทำให้คณะกรรมการบางส่วนเป็นคนเดิม ๆ ทำให้บางครั้งขาดการเรียนรู้ในการบริหารจัดการกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ

๒. การทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้มีความไม่เข้าใจกัน ความคิดเห็นไม่ตรงกัน การแก้ปัญหา ซึ่งต้องทำการพูดคุยทำความเข้าใจ เปิดใจให้กว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น

๓. คณะกรรมการยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และคณะกรรมการบางคนมีหน้าที่รับผิดชอบมากเกินไป

๔. ประชาชน/ผู้นำชุมชน ในหมู่บ้านบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกิจกรรมเครือข่าย ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การพัฒนาความรู้แก่สมาชิก การบริหารงานของคณะกรรมการบริหาร การบริหารจัดการเครือข่าย จัดให้มีการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน แก่คณะกรรมการและสมาชิกเพื่อสร้างความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม สนับสนุนการจัดทำบัญชีและเอกสารต่าง ๆ ให้ครบถ้วน และเข้าใจง่าย ส่งเสริมและสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ มาร่วมในการดำเนินงานของกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ นำไปสู่การดำเนินงานที่ต่อเนื่อง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ควรมีการวิเคราะห์ สถานการณ์กลุ่ม เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนในการแก้ไขปัญหา ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างกลุ่ม และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานและความก้าวหน้ากลุ่มให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปทราบ อย่างต่อเนื่อง

แนวคิด/ทฤษฎีที่สอดคล้องกับแก่นความรู้

- ๑) กระบวนการมีส่วนร่วม
- ๒) ทฤษฎีภาวะผู้นำ
- ๓) ทฤษฎีการติดต่อสื่อสาร
- ๔) เจ็อนไขความรู้ และเจ็อนไขคุณธรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง